

Karel Kryl (1944 – 1994): Knížka

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Veličenstvo kat

V ponurém osvětlení
gotického sálu
kupčící vyděšení
hledí do misálů
a houfec mordýřů
si žádá požehnání
Vždyť prvním z rytířů
je Veličenstvo Kat

Kněz - Ďábel co mši slouží
z oprátky má štólu
Pod fialovou komží
láhev vitriolu
Pach síry z hmoždířů
se valí k rudé kápi
prvního z rytířů
Hle - Veličenstvo Kat

Na korouhvi státu
je emblém s gilotinou
Z ostnatého drátu
páchne to shnilotinou
V kraji hnízdí hejno krkavčí
Lidu vládne Mistr Popravčí (...)

Na rohu ulice
vrah o morálce káže
Před vraty věznice
se procházejí stráže
Z vojenských pancířů
vstříc černý nápis hlásá
že prvním z rytířů
je Veličenstvo Kat

Nad palácem vlády
ční prapor s gilotinou
Děti mají rády
kornouty se zmrzlinou

Soudcové se na ně zlobili
Zmrzlináře dětem zabili

Byl hrozný tento stát
když musel jsi se dívat
jak zakázali psát
a zakázali zpívat
a bylo jim to málo
Poručili dětem
modlit se jak si přálo
Veličenstvo Kat

S úšklebkem Ďábel viděl
pro každého podíl
Syn otce nenáviděl
Bratr bratru škodil
Jen motýl Smrtihlav
se nad tou zemí vznáší
kde v kruhu tupých hlav
dlí - Veličenstvo Kat

Anděl

Z rozmláceného kostela
v krabici s kusem mýdla
přinesl jsem si anděla
Polámali mu křídla
Díval se na mě oddaně
já měl jsem trochu trému
tak vtiskl jsem mu do dlaně
lahvičku od parfému

Ref.: A proto prosím věř mi
chtěl jsem ho žádat
aby mi mezi dveřmi pomohl hádat
co mě čeká
a nemine
co mě čeká
a nemine

Pak hlídali jsme oblohu
pozorující ptáky
debatující o Bohu
a hraní na vojáky
Do tváře jsem mu neviděl
pokoušel se ji schovat
To asi ptákům záviděl
že mohou poletovat (...)

Když novinky mi sděloval
u okna do ložnice
já křídla jsem mu ukoval
z mosazné nábojnice
A tak jsem pozbyl anděla
on oknem odletěl mi
však přítel prý mi udělá
nového z mojí helmy

Důchodce

Kalhoty roztřepené na vnitřní straně,
zápěstí roztřesené a seschlé dlaně,
kterými žmoulá kůrku chleba sebranou z pultu

II. Nebeletristický text:

- A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;
- B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Protestsong se vrátil? Tomáš Pohl

(...) Veřejnost, či podle mého soudu zejména její část, hrdinně se vyžívající v anonymních internetových diskusích či využívající nabídky umělecké skupiny s vtípným názvem mobilních čísel mocných, mísí lidovou moudrost s antisemitismem a znalostí fotbalových pravidel s doprovodem vulgarit. Při poslechu těch nových protestsongů si tato veřejnost libuje, že to těm nahoře aspoň někdo za všechny poví. Tak nějak se mi to všechno angažování a tleskání nezdá. Nejde o to, že by se „tam nahoře“, ale i „o pár podlaží níž“ nekradlo, ale nějak mě při tom kolektivním protestování blahem nemrazí. Málo platné, i protestsong, stejně jako Jetelíček u vody, by měl být kusem umění a měl by být trvalkou a ne tající zmrzlinou, po níž na jazyku nic nezůstane. Kryl, Nohavica, Merta u nás a Okudžava, Vysockij nebo Galič, ti jsou každý jiný, ale mají společné jediné - jsou součástí kultury, jsou hodnotou. Hodnotou, která dávala sílu v době, kdy za politický vtip, píseň, dlouhé vlasy nebo třeba vůbec za nic, šli lidé do basy a někdy i na smrt. I ve státech, kde se mohlo, zpíval Guthrie, že zem je pro všechny, Dylan protestoval proti umírání v Masters of War a Donovan v Universal Soldier. Není znakem protestsongu, že se mu daří jen v zemích, kde zákaz a příkaz jsou nerozlučnou dvojkou, znakem protestsongu je jeho síla, víra v autora a interpreta. Pokud ne, je to častuška a laciné pozlátko, opticky působící na ty, kteří nepřemýšlejí, ostatně jako každý kýč v umění. Žánr protestsongu patří do folku. Bohužel, národ je oblbován a skutečné hodnoty vznikající na tomto kulturním ostrově, jsou mu utajovány. Spíše si ale myslím, že většina národa o to vůbec nestojí.

v závodce,
tak tedy říkejme mu třeba důchodce.

Rukávy u zimníku odřením lesklé,
čekává u rychlíků na zbytky ve skle,
stydlivě sbírá nedopalky ležící v místech pro
chodce
a pak je střádá do obálky, důchodce.

Ref: V neděli vysedává na lavičce v sadech
a starou špacírkou si podepírá ustaranou
hlavu,
sluníčko vyhledává, naříká si na dech
a vůbec nikdo už mu neupírá právo na únavu.

Na krku staré káro a úzkost v hlase,
když žebrá o cigáro, zlomí se v pase,
namísto díků sklopí zraky a není třeba
žalobce,
když vidím tyhle lidský vraky, třesu se
strachem před přízraky,
že jednou ze mne bude taky důchodce ...

